

HYVIL

Hallintovaliokunta

**HE Eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueesta
annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon
sekä pelastustoimen järjestämisestä
Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §
muuttamisesta HE 78/2024vp**

Hallintovaliokunta Kuuleminen 14.11.2024

Minna Korkiakoski-Västi, toimitusjohtaja Hyvil

I Ennakollinen talouden ohjaus

- Tavoitteena tulisi olla toiminnan ja talouden tasapainotettu tilannekuva ja suositus
 - Muotoilu korostaa taloutta
 - Mukana STM ja SM
- Ohjauksen käynnistys perustuu VM harkintavaltaan
 - Harkintaa rajaa lakiehdotuksen kriteeristö -> jättää VM:lle laajan harkintavallan (mittari, kokonaisarvio)
- Tilanteissa, joissa HVA talouden tila olisi vaarantumassa merkittäväällä tavalla
 - ohjaa VM:n kokonaisarviointia ja harkintavallan käyttöä
 - rajaus on perusteltu
- Hyvinvointialueiden ohjauksen tarve eriytyy - eriytyvätkö hyvinvointialueet?

Hyvinvointialueen itsehallinnon toteutuminen?

- Vahvistuva ja monimuotoistuva valtion ohjaus versus HVA itsemääräämisoikeus
 - Ennakoiva ohjaus antaa suosituksia, se ei ole juridisesti sitova ohjaus
 - Mutta tosiasiallisesti vahvistaa kokonaisohjausta ja vähentää samassa suhteessa tosiasiallista itsemääräämisoikeuden piiriä (kokemusperäinen)

Nimeämistä koskeva päätös?

- Vapaaehtoinen VMn "kutsu"
- Mutta nimeäminen kutsun saajaksi on merkittävä aseointi hyvinvointialueelle
- nimeämisellä on sellaista tosiasiallista merkitystä hyvinvointialueelle, että nimeämisestä tulisi olla perusteltu valtiovarainministeriön päätös, josta ilmenee perusteet ennakkollisen talouden ohjauksen tarpeelle

Ennakollinen talouden ohjaus

- Edellyttää ministeriöltä laajaa perehtyneisyyttä yksittäisen hyvinvointialueen tilanteeseen, jotta varmistutaan yksittäisen hyvinvointialueen erityisestä ohjaustarpeesta
 - Miten varmistetaan ministeriön riittävä perehtyneisyys yksittäisen alueen tilanteeseen ja vaihtoehtoihin?
- Byrokratian ja erillisneuvottelujen välttämiseksi on perusteltua pyrkiä yhdistämään ennakollinen ohjaus vuotuisen hyvinvointialueneuvottelun yhteyteen
 - Vaihtoehtona: ennakollinen talouden ohjaus-neuvottelu ”jatkona” tarvittaessa nimettäville hyvinvointialueille? Ei päinvastoin tai erikseen.
- Pyrkimys ehkäistä arviointimenettelyn tarve – mutta tosiasiallisesti ennuste tulevasta arviontimenettelystä?

II Arviointimenettelyn mahdollistaminen jo yhden lisärahoituksen perusteella

- Arviointimenettely perustuu myös VM harkintavaltaan
- Kriteerit selkeämmät, mittaripohjainen
- Myös STM on tehdä aloitteen VM:lle arviointimenettelyn käynnistämistarpeesta jos vaarantumassa kyky sote-palveluiden järjestämiseen
- Ehdotuksen mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos hyvinvointialueelle olisi myönnetty lisärahoitusta yhden kerran (tiukkeneva ohjaus)
 - Tosiasiallisesti muutos ei kuitenkaan tuone oleellista muutosta arviointimenettelyn käynnistämiseen, sillä lisärahoituksen hakeminen ja prosessi jo itsessään kielii hyvinvointialueen taloudellisesta heikosta tilasta ja tässä vaiheessa useammat arviointimenettelyn kriteerit ovat toteutumassa.

Lisää ja vahvistaa valtion ohjausta ja eriyttää hyvinvointialueita

- Kuinka monta "pienä" ohjauksen vahvistamisratkaisua uudistus mahdollistaa, että hyvinvointialueen itsemääräämisoikeuden voidaan katsoa toteutuvan riittävällä tavalla?
 - Itsemääräämisoikeuden toteutumisen taso edellyttää pian uutta perustuslaillista kokonaisarviointia
- Eriyttää hyvinvointialueita toisistaan:
 - Osa selviytyy ilman erityistukea
 - Osa tarvitsee tukea selviytyäkseen
 - > Erottelun tekee VM

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET